

Verkiezingsprogramma Provinciale Staten Zuid-Holland 2007-2011

Vertrouwen in Zuid-Holland Vertrouwen in elkaar

Vertrouwen

Het CDA vraagt op 7 maart 2007 vertrouwen van de kiezers in Zuid-Holland. Met de kracht van het argument ziet onze partij graag dat u op ons stemt. Voor de verkiezingen van de nieuwe Provinciale Staten voor de periode 2007-2011 is een programma gemaakt dat de Zuid-Hollanders aanspreekt. Vanuit alle gemeenten in onze provincie is meegedacht en opgeschreven waaraan de komende vier jaar gewerkt moet worden. We gaan gewoon de handen uit de mouwen steken, want de provincie doet ertoe.

Zuid-Holland heeft veel te bieden. Ik denk aan onze prachtige kust, historische en dynamische

steden, een sterke economie en bovendien unieke groene en waterrijke gebieden. Het is niet eenvoudig alle wensen in te willigen. De schaarse ruimte schept een bijzondere verantwoordelijkheid en daarbij is duurzame ontwikkeling een noodzaak. Hiermee rekening houdend moeten onze bestuurders slagvaardig optreden; aarzeling mag niet de dief worden die onze tijd steelt.

Het CDA wil bouwen aan Zuid-Holland met ambitie en vertrouwen in de mensen die wonen en werken in onze provincie. Wij willen werken aan een samenleving waarin mensen elkaar zien staan, elkaar respecteren en willen samenwerken. We willen een samenleving waarin iedereen meetelt. Het gaat erom mensen perspectief te bieden.

Dit toekomstbeeld van vertrouwen en hoop is vanuit de grondslag van het CDA gebaseerd op onderlinge betrokkenheid en solidariteit. Wij willen mensen en maatschappelijke organisaties daarom ruimte geven; niet alles stuk reguleren maar appelleren aan de verantwoordelijkheid van mensen voor elkaar en hun omgeving. Een betere samenleving begint voor een niet onbelangrijk deel bij de mensen zelf.

Wij zijn gemotiveerd en zitten vol enthousiasme om opnieuw vier jaar te werken aan een beter Zuid-Holland. Daarom ons motto: Asje om Zuid-Holland geeft.

Mogen wij op u vertrouwen en op uw stem rekenen?

Asje van Dijk
lijsttrekker

Inhoudsopgave

	Inleiding	4
1	Op weg naar bezieling en betrokkenheid	6
	1.1 Kinderen en hun ouders	7
	1.2 Ouderen en zorg	8
	1.3 Burgerparticipatie en diversiteit	8
	1.4 Cultureel erfgoed	9
2	Zoeken naar balans	10
3	Minder files, meer sociaal leven	14
4	Iedereen doet mee	16
5	Duurzaamheid en dynamiek	20
	5.1 Zorg voor natuur en landschap	21
	5.2 Water	22
	5.3 Recreatie en toerisme	23
	5.4 Akker- en tuinbouw, melkveehouderij en zeevisserij	23
	5.5 Duurzame leefomgeving	24
6	Ieder zijn taak, samen voor Zuid-Holland	26
7	Maatwerk in gemeenten	28
8	Een sluitende begroting	30

Inleiding

Zuid-Holland is een provincie om trots op te zijn. Prachtige natuur en cultuur gaan in onze streek hand in hand met economische activiteiten die een belang en een uitstraling hebben tot ver buiten de provinciegrenzen. Met bijna 3,5 miljoen inwoners heeft Zuid-Holland een enorme potentie om zich verder te ontwikkelen. Dat gaat alleen niet vanzelf. Er zijn overal kansen, maar ook bedreigingen.

Het CDA wil verder bouwen aan de toekomst van Zuid-Holland en verantwoordelijkheid dragen voor het bestuur van onze provincie. Als brede volkspartij, voor alle Zuid-Hollanders. Wij hebben een vast geloof in democratische waarden. Onze grondslag en onze inspiratie vinden wij in de Bijbelse boodschap. Vanuit deze basis zoeken wij naar oplossingen voor hedendaagse problemen.

Centraal in het christendemocratische gedachtegoed staat de persoonlijke verantwoordelijkheid van elk mens in relatie tot haar en zijn medemens. Samenleven betekent dat iedereen naar eigen keuze het leven met anderen deelt. Het CDA komt op voor mensen die zich inzetten voor anderen: voor het gezin, voor kinderen en ouders, en voor mensen die minder weerbaar zijn. Menselijke waardigheid, veiligheid, zorg voor elkaar, geluk en gemeenschapszin zijn kernwaarden in het handelen van het CDA. Het gaat ten slotte om mensen.

In dit programma leest u hoe het CDA dat in Zuid-Holland gaat doen. Centraal daarin staat dat het CDA een stabiele overheid wil waar je op kunt bouwen en waar je op kunt vertrouwen. Een overheid ook die burgers, bedrijven en maatschappelijke instellingen stimuleert en ruimte geeft om mee te bouwen aan een beter Zuid-Holland. Een overheid die vertrouwen schenkt. Vandaar de titel van ons programma: Vertrouwen in Zuid-Holland, vertrouwen in elkaar.

Wat houdt dat concreet in?

- Iedereen telt mee en samen kunnen we veel bereiken.
- Zuid-Holland is een veelkleurige provincie waarin we elkaar respecteren, ruimte gunnen

- en waar nodig zorg en ondersteuning bieden.
- Het CDA spreekt eenieder eerst aan op verantwoordelijkheden en werkt van daaruit aan gemeenschapszin en onderlinge solidariteit.
- Het CDA komt op voor mensen die het niet alleen redden.
- Het CDA wil een samenleving die werkt aan een duurzame toekomst en zorgt voor een duurzame welvaart ook voor volgende generaties.
- Het CDA staat voor een bestuur waar je op kunt bouwen.

De bakens in de koers van de provincie zijn voor het CDA de zeven W's:

- **Waarden:** je verantwoordelijk weten voor elkaar, respect en vertrouwen geven, veiligheid bieden, duurzaamheid bevorderen en de solidariteit tussen mensen en generaties stimuleren.
- **Wonen:** ervoor zorgen dat er voor de mensen in Zuid-Holland meer woningen worden gebouwd in aangename wijken met zorgvoorzieningen om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven.
- **Werken:** Ondernemerschap de ruimte geven, het MKB als banenmotor laten functioneren en kennis laten stromen voor een vitale economie met innovatie op alle fronten en zoveel mogelijk belemmerende regelgeving actief verwijderen ofwel verminderen.
- **Wegen:** knelpunten op de weg en in het openbaar vervoer aanpakken met een bereikbaarheids-offensief voor de Randstad.
- **Water:** de kustveiligheid versterken, de wateroverlast aanpakken en ons woonklimaat en de recreatiemogelijkheden verbeteren. Water ook als bron van leven en inspiratie voor de vele kennisinstituten.
- **Welzijn:** ontsparingen van jongeren aanpakken, maar dan ook de wachtlijsten in de jeugdzorg terugdringen en jongeren uitzicht geven op een diploma en werk, een goede bibliotheekvoorziening waarborgen en zorgen voor cultuur-educatie op scholen.
- **Welvaart:** de economie versterken door innovaties te stimuleren en de kansen van de Mainport, de Greenports en Brainports maximaal te benutten.

1 *Op weg naar bezieling en betrokkenheid*

Samenleving

Onze samenleving is sterk verzakelijkt. Het individu lijkt het middelpunt van alles te zijn geworden en is bovendien materialistisch. Tegelijkertijd verlangen veel mensen naar bezieling en betrokkenheid; naar fatsoen en burgerzin in plaats van asociaal gedrag. Naar gemeenschapszin, respect voor elkaar en gedeelde waarden en normen. Dat is precies waar het CDA voor staat: een samenleving waarin burgers zich thuis voelen.

Het CDA wil weer ruimte geven aan bewogenheid, inspiratie en spiritualiteit. Gezinnen, verenigingen (op terrein van sport, (kerkelijk) jeugdwerk, cultuur, muziek, etc.) en samenlevingsverbanden als kerken en moskeeën zijn daarbij van grote betekenis. Daarin wordt het samenleven door mensen gedeeld. Het CDA wil dan ook sterk inzetten op deze eigen verbanden van burgers en vindt identiteitsbepalend werk essentieel.

1.1 Kinderen en hun ouders

Veel jongeren leveren een bijdrage aan de Zuid-Hollandse samenleving waar het CDA trots op is. Hoe succesvol kinderen kunnen zijn, hangt voor een groot deel af van hun opvoeding. In die belangrijke en zeker niet vrijblijvende taak spelen de ouders de centrale rol. Het CDA vindt dat zij zich vanaf de eerste dag tot en met de puberteit van hun kinderen gesteund moeten weten. De middelen voor de jeugdzorg moeten daarom ook worden aangewend voor training, voorlichting, ontmoeting en samenwerking met scholen, kerken en sportverenigingen. Voor de 'Centra voor Jeugd en Gezin' die in een aantal gemeenten net zijn opgestart en het schoolmentoraat ziet het CDA hierin ook een waardevolle rol weggelegd.

Als ouders tekort schieten, is ingrijpen in het belang van het kind noodzakelijk. Liever nog willen we voorkomen dat problemen uit de hand lopen. Instellingen rond het kind moeten in hun werk daarom niet alleen ingrijpen als dat nodig is, maar vooral gericht zijn op preventie en vroeg-signaleren. Om dat te stimuleren, wil het

CDA de samenwerking van de Bureaus Jeugdzorg met de gemeenten bevorderen. Daarnaast zal de provincie zorgen voor effectieve jeugdzorg zonder wachttijden en de onnodige bureaucratie terugdringen.

Actiepunten:

1. Het CDA kent binnen de zorg voor de jeugd een centrale rol toe aan de ouders. De ouders krijgen daarbij maximale steun. Instellingen zijn er voor het kind en de ouders en moeten hun aanbod vooral richten op preventie, vroeg-signaleren en bieden van adequate hulp.
2. Om de overbelasting van de jeugdzorg aan te pakken stelt het CDA voor om maatregelen te treffen om te komen tot een betere afstemming van vraag en aanbod en het instellen van 'bemoeizorg'. Bemoeizorg is een intensieve vorm van niet-vrijblijvende zorg, die in een vroeg stadium wordt ingezet en ervoor zorgt dat problemen vroegtijdig worden gesignaleerd. De betere afstemming en bemoeizorg dienen samen met provincie, gemeenten, Bureau Jeugdzorg en zorginstellingen tot stand te komen.
3. De overdracht van waarden en normen in sportclubs, (kerkelijk) jeugdwerk of andere verenigingen en scholen zijn belangrijk voor onze samenleving. Goede initiatieven en voorbeelden op dit gebied krijgen financiële steun in onze provincie.
4. Openbare bibliotheken zijn een wezenlijk onderdeel voor de vorming van verantwoord burgerschap. Bibliotheken bieden door het geven van toegang tot veelzijdige informatie dragers de mogelijkheid tot het vormen van een zelfstandig oordeel. Ze werken samen met andere non-profit organisaties. Deze samenwerking moet een middel zijn om de kwaliteit te verbeteren dan wel de kosten te verlagen.
5. De provincie schenkt in haar adviserende rol ten aanzien van beroeps- en voortgezet onderwijs extra aandacht aan een goede geografische spreiding, verscheidenheid naar richting en transparant en doelmatig overleg binnen het onderwijsveld.

6. Van jongeren met verschillende culturele achtergronden verwachten we dat ze integreren. De provincie moet niet-commerciële activiteiten van jongeren die hieraan bijdragen subsidiëren.
7. Het CDA vindt dat ook de belangen van de jongeren behartigd moeten worden. De cliënten van de jeugdzorg moeten invloed kunnen hebben op het beleid van de provincie, bureau jeugdzorg en jeugdinstellingen. De provincie dient hier aandacht aan te schenken en initiatieven daartoe te ontwikkelen. Daarnaast komt er een vertrouwenspersoon jeugdzorg. Het cliënten-, patiënten- en consumentenplatform kan hierbij een rol spelen.
8. Het CDA hecht eraan dat elk kind met sport bezig is. Sporten is niet alleen gezond, maar ook van groot belang voor het overbrengen van waarden en normen. Het CDA wil dat o.a. de Sportraad Zuid-Holland, samen met de gemeenten, initiatieven stimuleert. De samenwerking tussen sportclubs en onderwijs moet beter van de grond komen.

1.2 Ouderen en zorg

De meeste ouderen willen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen, ook als dat wat minder gemakkelijk gaat dan vroeger. Met de juiste ondersteuning is dat ook goed mogelijk. Het houdt mensen bovendien langer gezond als ze zoveel mogelijk voor zichzelf zorgen. In de praktijk zijn de mogelijkheden echter nog beperkt. Er is veel bureaucratie en te weinig krijgen hulpverleners de ruimte om hun professionaliteit in te zetten. Daarom bepleit het CDA sterke ondersteuning door het provinciaal bestuur van een geïntegreerde aanpak van wonen, welzijn en zorg.

In het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) krijgen ouderen-, cliënten- en patiëntenorganisaties een belangrijke rol in het vertegenwoordigen van zorgvragers op het terrein van welzijn. Het CDA hecht ook veel waarde aan hun betrokkenheid bij de provinciale invulling van het beleid voor deze doelgroepen. Deze organisaties kunnen desgewenst rekenen op ondersteuning van de provincie.

Actiepunten:

1. Om patiënten-, cliënten- en consumentenorganisaties in staat te stellen de zorgvragers op het terrein van wonen, welzijn en zorg goed te vertegenwoordigen helpt de provincie organisaties met het trainen en vormen van kader, de bundeling van initiatieven en kennisuitwisseling. Aandachtspunt is de samenwerking tussen de zes bestaande platforms.
2. Het CDA wil ondersteuning van ouderen om zo lang mogelijk zelfstandig te wonen. De inzet van domotica (technologische hulpmiddelen thuis) wordt ondersteund. Waar nodig moet er voor de realisatie van voldoende passende seniorenwoningen extra planologische ruimte komen.
3. Een actieve levenshouding bevordert een goede gezondheid. Hulpverleners worden geattendeerd op het belang van preventie in brede zin.
4. Voor mensen met een beperking is een goed openbaar vervoer essentieel om volop aan de samenleving mee te doen. Bijvoorbeeld voor de bereikbaarheid van familie, vrienden, voor de mantelzorg en de toegang tot zorginstellingen. Bij de aanbesteding van concessies in het openbaar vervoer is de beschikbaarheid voor mensen met een beperking een essentieel toetspunt.
5. In Zuid-Holland woont bijna de helft van de 75-plussers in een woning die niet voor ouderen geschikt is. Bij het kenniscentrum voor wonen kunnen gemeentes, ouderen en hun organisaties adviezen krijgen voor woningaanpassingen, inclusief de toepassing van technologie en mogelijkheden om doorstroming naar (te bouwen) geschikte woningen te bewerkstelligen.

1.3 Burgerparticipatie en diversiteit

Iedereen doet mee, is het uitgangspunt van het CDA. Dat betekent dat iedereen - van jong tot oud en van elke achtergrond - in Zuid-Holland moet kunnen deelnemen aan maatschappelijke en politieke activiteiten. Ook in het dagelijks leven is het

belangrijk dat mensen van allerlei pluimage elkaar ontmoeten. Dat kan alleen als ze elkaar treffen in hun woonbuurt, op hun werk, op school. Dat is de basis voor werkelijke integratie.

Alle groepen in de Zuid-Hollandse samenleving moeten zich kunnen herkennen in de regionale radio en tv. De verschillende regio's in de provincie wil het CDA weerspiegeld zien in de programma's van deze zenders. Door intensiever samen te werken, kunnen de omroepen dit beter realiseren. Ook liggen hier voordelen op het terrein van bedrijfsvoering en het gebruik van apparatuur.

Actiepunten:

1. In samenwerking met de gemeenten moet de provincie de integratie bevorderen door gemengde woon- en leefmilieus te stimuleren.
2. Het CDA pleit voor het instellen van jongerenpanels in de provincie als voorbeeld van burgerparticipatie. Initiatieven van relevante andere panels worden gestimuleerd.
3. Het CDA stimuleert in samenspraak met betrokkenen antidiscriminatie-projecten op het terrein van onderwijs- en arbeidsparticipatie.
4. De provincie ondersteunt verenigingswerk met goede informatie, ontmoetingen en het faciliteren van vrijwilligers.
5. Het CDA pleit voor een intensievere samenwerking tussen de Zuid-Hollandse regionale omroepen.

1.4 Cultureel erfgoed

Cultuur is de spiegel van de samenleving. Alle vormen van kunst dragen bij aan de eigen culturele identiteit van mensen. Van bijzondere waarde

in Zuid-Holland zijn onze markante gebouwen. Die zijn een aantrekkelijke factor in het vestigingsklimaat van Zuid-Holland en door het toerisme ook een belangrijke bron van werkgelegenheid. De fysieke omgeving vormt de verbinding tussen het verleden en de toekomst.

Molens, oude fabrieken (voorbeeld Van Nelle Rotterdam), kerkgebouwen, buurthuizen, etc.) vormen daarbij een voorname groep. Die verbinding tussen verleden en toekomst krijgt juist vorm door meervoudig gebruik. Dit vormt een randvoorwaarde voor overheidssteun. Het CDA hecht grote waarde aan het bewaren van ons cultureel erfgoed.

Actiepunten:

1. Het CDA stelt groot belang in ons cultureel erfgoed en wil het budget daarvoor verhogen. De randvoorwaarde voor overheidssteun bij het behoud van een gebouw is dat het ons in staat moet stellen een verbinding te leggen met ons verleden. Ook kerkgenootschappen mogen van de subsidiemogelijkheden gebruik maken als ze hun historische gebouwen zo veel mogelijk openstellen voor het publiek.
2. De toeristische ontwikkeling van Zuid-Holland wordt verder versterkt door de kracht van het bollencomplex, de cultuurhistorie, de kust, de steden en dorpen en de attracties te benutten. Door aantrekkelijke combinaties te maken tussen platteland en historische binnensteden wordt dit uitstekend gestimuleerd.
3. De karakteristieke lintbebouwing moet behouden en versterkt worden. Onder andere door op creatieve wijze nieuwe economische dragers te realiseren, zoals het toestaan van meer woon-eenheden in beeldbepalende panden of de mogelijkheid van kleinschalige en milieu vriendelijke bedrijfjes. Ook buiten de bebouwde kom.

2 *Zoeken naar balans*

Ruimtelijke ordening en wonen

Voor starters op de woningmarkt is het moeilijk om een eigen plek te vinden in Zuid-Holland. Jongeren zijn gedwongen langer bij hun ouders te blijven wonen dan ze zouden willen. Er zijn simpelweg onvoldoende betaalbare woningen waar ze terecht kunnen.

Het CDA wil daarom allereerst meer bouwen, zowel in grote als kleinere kernen. Ook die laatste moeten zich immers evenwichtig kunnen ontwikkelen. Dat doen we niet in het wilde weg: een goede balans tussen natuur en bebouwing, tussen wonen en recreëren moet in de ruimtelijke ordening voorop staan. Daarnaast kunnen we de doorstroom verbeteren. Hier ligt een belangrijke rol voor de woningcorporaties. Veel inwoners van Zuid-Holland willen een koopwoning in plaats van een huurwoning. Met de opbrengsten van de verkoop van een groter deel van hun woningen, kunnen de corporaties investeren in betaalbare huurwoningen en versterking van de (sociale) infrastructuur. Zowel in de grotere, als de middelgrote steden is dat hard nodig.

Het CDA kijkt verder dan alleen huizen bouwen. Wie ergens woont, wil ook boodschappen kunnen doen. Daarom ondersteunen wij bestaande winkelstructuren (met ruimte voor regionaal maatwerk), en onder voorwaarden ook het ontwikkelen van nieuwe, grootschalige voorzieningen. Die geven we bij voorkeur een plek binnen de bebouwde kom: goed voor de werkgelegenheid, de versterking van de leefbaarheid van de stadswijken en kleine kernen en voor het verkleinen van de reisafstanden. Winkels horen niet op bedrijfsterreinen thuis, maar in de centra en wijken zodat die levendig en aantrekkelijk blijven.

Stedelijke en plattelandsdynamiek versterken elkaar. De steden als broedplaatsen van kennis, creativiteit, met voorzieningen voor zorg, voor (voortgezet, middelbaar en hoger) onderwijs, veiligheid, kunst en cultuur. Het CDA vindt dat stad en regio elkaar versterken met het oog op de mens, cultuur en natuur.

Zuid-Holland heeft steeds vaker te maken met grote projecten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling zoals de spoor- en wegverbinding tussen Den Haag en Rotterdam (IODS, Ontwikkeling Spoorzone), de Zuidplaspolder, de as Leiden-Katwijk, en de Merwede-Lingelijn. Deze projecten gaan de schaal van een gemeente te boven en vragen de inzet van vele - zowel publieke als private - belanghebbenden. Daarom kiest het CDA voor een integrale benadering, waarin een projectgedeputeerde de verantwoordelijkheid draagt.

Actiepunten:

1. Het CDA wil 15% meer woningen bouwen, dit betekent ten minste 18.000 woningen per jaar. Binnen deze bouwstroom moeten op de behoefte afgestemde sociale-, starters- en seniorenwoningen worden gebouwd.
2. Woningcorporaties moeten meer woningen verkopen aan huurders en de opbrengsten daarvan investeren in betaalbare huurwoningen, aanpassingen van woningen in het kader van het 'ouderenproof' maken van woonwijken, het bevorderen van de doorstroming van ouderen van grote naar kleinere woningen en versterking van de (sociale) infrastructuur, vooral in de middelgrote en grote steden.
3. Om het schaarse groen zoveel mogelijk te beschermen, worden woningen vooral gebouwd binnen de bebouwde kom door herstructurering en verdichting, met voldoende aandacht voor behoud van speelgelegenheden en stedelijk groen als bindend element voor mens en natuur. Als dat onvoldoende oplevert, kan op uitleglocaties gebouwd worden met een accent op gebieden rond knooppunten en stations (Rijn-Gouwelijn, Merwede-Lingelijn, Stedenbaan, Randstadrail) waarvan de bereikbaarheid dus al gegarandeerd is. Bouwen in het buitengebied kan als dat tot aantoonbare verbetering van de omgevingskwaliteit leidt (zoals in de zogeheten rood-voor-groenbenadering en Ruimte-voor-Ruimte-regeling). Om de karakteristieke lintbebouwing te behouden zijn nieuwe economische dragers nodig bijvoorbeeld het toestaan van meer wooneenheden in beeld-

- bepalende panden buiten de bebouwde kom.
4. Om de leefbaarheid en het voorzieningenniveau op peil te houden, moeten ook kleinere kernen kunnen bouwen. Het CDA hanteert het principe dat de natuurlijke groei van de bevolking opgevangen moet kunnen worden. Regio's krijgen daartoe de ruimte om de woningbehoefte regionaal op te pakken en de invulling ervan te verdelen over de kernen. In uitzonderlijke gevallen moet ook een eventuele contourverlegging bespreekbaar zijn. Daarom moet de provincie soepeler zijn met gemeentelijke plannen voor woningbouw in kleine kernen op het platteland. Ook is de Provincie in haar Ruimtelijk Ordeningsbeleid zonnodig coulant om de gemeenten in staat te stellen voortvarend moderne seniorenhuisvesting te realiseren.
 5. Bestaande winkelstructuren worden ondersteund. Nieuwe detailhandelsvoorzieningen krijgen bij voorkeur een plek binnen de bebouwde kom. Grootschalige detailhandel met een bovenlokale functie is mogelijk op voorwaarde dat bestaande voorzieningen er niet onder lijden. De provincie bevordert afstemming door het opstellen van regionale structuurvisies te ondersteunen. Een goede bereikbaarheid met openbaar vervoer, fiets en auto en aansluiting bij bestaande concentraties is dan een eis.
 6. De bouw van een Tweede Maasvlakte is hard nodig om in de toenemende vraag aan ruimte voor economie en natuur te voorzien.
 7. Bij grote, integrale projecten moet de provincie de regie en de verantwoordelijkheid nemen. Zij zorgt er zoveel mogelijk voor dat deelnemende partijen weten waar ze aan toe zijn en zich houden aan afspraken.
 8. Gezien de schaarse ruimte wil het CDA meer- voudig en meerdimensionaal ruimtegebruik (ondergronds en bovengronds) stimuleren.
 9. De provincie moet actief bijdragen aan de onderlinge afstemming van gemeentelijke woonplannen in de regio's. Om de gemeenten te ondersteunen in het begeleiden naar de concrete uitvoering daarvan komt er een Expertisecentrum Wonen.
 10. Het CDA neemt de fijnstofproblematiek serieus. Noodzakelijke bouwprojecten moeten echter wel zo veel als mogelijk doorgaan. De volksgezondheid van mensen staat daarbij echter voorop. Er moet een verantwoorde balans zijn tussen leefbaarheid en bedrijvigheid, bouwen voor mensen, mobiliteit en natuur.
 11. Het CDA wil in het provinciale beleid prioriteit geven aan herstructurering van (verouderde) bedrijventerreinen boven de aanleg van nieuwe bedrijventerreinen en daarvoor de benodigde middelen beschikbaar stellen.

3 *Minder files, meer sociaal leven*

Mobiliteit

Files hinderen economische ontwikkeling en zijn slecht voor het milieu. Ze staan mensen in hun sociale leven in de weg. Lange reistijden gaan ten koste van de tijd die ouders doorbrengen met hun kinderen, van de tijd die vrijwilligers kunnen steken in hun bijdrage aan de maatschappij, of simpelweg van de tijd waarin we elkaar kunnen ontmoeten. Mobiliteit die dienstbaar is aan de leefbaarheid ziet het CDA daarom als een van de belangrijkste pijlers van de samenleving. Wij streven dan ook naar een sterke, duurzame verbetering van de bereikbaarheid en mobiliteit in Zuid-Holland. Daar zetten we alle vormen van mobiliteit voor in.

Actiepunten:

1. Het CDA maakt zich sterk om het aantal files in Zuid-Holland te verminderen. Het gebruik van openbaar vervoer, vaarwegen en de fiets als gezonde en schone vervoermiddelen wordt krachtig bevorderd. Tevens worden maatregelen genomen om sluisverkeer door steden en dorpen tegen te gaan.
2. Voordat er stedelijke ontwikkeling plaatsvindt - bijvoorbeeld bij de grootschalige, integrale ruimtelijke ontwikkelingen in de Zuidplaspolder, de Merwede en Oude Rijnzone, de as Leiden-Katwijk en de Hoeksche Waard - moet de noodzakelijke infrastructuur voor openbaar vervoer, fiets en auto vooraf (ook financieel) geregeld zijn. Eerst bewegen, dan bouwen.
3. Vergroting van de verkeersveiligheid blijft speerpunt in het provinciale beleid.
4. Om het openbaar vervoer te stimuleren wil het CDA gebruik maken van de mogelijkheden van bestaand spoor op de Merwede-Lingelijn en de Stedenbaan. Randstadrail wordt operationeel; een verdere ontwikkeling van de Rijn-Gouwelijn tot aan Katwijk-Noordwijk is noodzakelijk. Ook het busvervoer kan aantrekkelijker, bijvoorbeeld door informatiepanelen, fietsvoorzieningen en buscorridors. De P&R-voorzieningen bij stations dienen te worden uitgebreid om overstappen van de auto op het openbaar vervoer gemakkelijker te maken.
5. De aanleg van fietspaden tussen gemeenten wordt gestimuleerd.
6. Daar waar buslijnen niet meer rendabel zijn wordt het Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (CVV) ingezet. Ook voor gehandicapten wordt het CVV beter georganiseerd.
7. Nieuwe initiatieven ter bevordering van het openbaar vervoer over water worden ondersteund.
8. Het CDA wil intensivering van het onderhoud aan waterwegen.
9. Het eindeloos studeren op varianten wordt doorbroken. De aanleg van de A4 Midden-Delfland vindt onvoorwaardelijk plaats en wel volgens de voorstellen van programma Integrale Ontwikkeling tussen Delft en Schiedam (IODS) waarvoor nu een zeer breed draagvlak bestaat.
10. Een groot aantal provinciale wegen wordt in de komende vier jaar gerenoveerd, aangepast aan de eisen van deze tijd en in een aantal gevallen opgewaarderd naar wegen met vier rijstroken.
11. Een groot aantal wegen dient in de komende tijd te worden verbeterd. Voor de A-wegen is het Rijk aan zet, zoals de A4 Midden Delfland, A13/16, A27, A29, A12 en A20. Voor de provinciale wegen werkt de provincie hard aan bijvoorbeeld de N207 (Alphen-Gouda), de capaciteitsvergroting van de N209 (B-driehoek, ook de geluidsbescherming is hier van belang), de N25 (Dirksland-Middelharnis), de N217 (Hoeksche Waard), de reconstructie van de N210 (Bergambacht-Krimpen a.d. IJssel), de N211 (Wateringen/Harnaschknoop), het 3-in-1-project in het Westland, de aanleg van nieuwe trajecten zoals de N470 (Zoetermeer-Delft-Rotterdam) en de verbinding tussen Leiden en Katwijk (N206 of Rijnlandroute West).
12. Om de doorstroming op de wegen te bevorderen, pleit het CDA voor grootschaliger toepassing van dynamisch verkeersmanagement (informatiepanelen en route-informatie).
13. Het woonwerkverkeer legt een groot beslag op de mobiliteit. Wij willen het principe 'waar gewerkt wordt, moet ook gewoond worden en andersom' veel sterker laten doorwerken in de ruimtelijke ordening. Ook een grootschaliger gebruik van telewerken dient door verbetering van de glas vezelinfrastructuur een impuls te krijgen (virtuele snelwegen).
14. Om de mobiliteit te verbeteren dienen bestaande openbaar vervoersvoorzieningen beter op elkaar aan te sluiten. Daartoe zou een vervoersautoriteit voor de hele randstad gevormd moeten worden.

4 *Iedereen doet mee*

Economie

Werk betekent meer dan alleen brood op de plank. Werk betekent sociale contacten, je talenten ontplooiën en echt meedoen in de maatschappij. Dat geldt voor iedereen, zo vindt het CDA. Met het provinciaal economisch beleid willen we bijdragen aan de ontwikkeling en participatie van mensen in een duurzame omgeving. Iedereen moet mee kunnen doen. Speciale aandacht ruimen wij in voor mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld vanwege een functiebeperking.

Om iedereen die werkgelegenheid te kunnen bieden, is een gezonde economische ontwikkeling noodzakelijk. Overal in onze provincie bouwen traditioneel sterke sectoren voort op hun kracht: Rotterdam als 'Mainport' van Europa; de tuinbouwgebieden als van oudsher succesvolle 'Greenports' en de belangrijke kennisclusters in Leiden, Delft en Rotterdam als 'Brainports'. Den Haag als internationaal juridisch centrum. Er zijn op al die terreinen veel mogelijkheden voor innovatie. Door die goed te benutten, kan Nederland de wereldwijde concurrentie aan.

De motor van innovatie is talent: van jonge wetenschappers tot ondernemers van alle leeftijden. Om al die talenten te benutten, is een doeltreffende koppeling tussen onderwijs, overheid, onderzoek en ondernemen van levensbelang. Die faciliteert de provincie in grote mate. Ook al ligt de verantwoordelijkheid voor de financiering van het onderwijs bij de rijksoverheid, er zijn sterke verbanden met terreinen waarop de provincie een belangrijke rol speelt, zoals de jeugdzorg en de aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt. Die kansen om de Zuid-Hollandse economie te verstevigen, moet de provincie grijpen.

Actiepunten:

1. Speerpunten van kennis blijven Leiden (Lifescience), Delft en Rotterdam (kennisboulevard langs de A13). Den Haag profileert zich als internationaal juridisch centrum. Ook het maritieme cluster rond Shipping Valley

- Drechtsteden en Zeehaven Dordrecht biedt volop kansen voor innovatieve ontwikkelingen.
2. Het CDA wil meer aandacht voor innovatieve clusters. Leerparken waarin scholen en bedrijven ook fysiek bij elkaar zijn gevestigd, worden gestimuleerd.
 3. Innovatieve initiatieven van burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven worden ondersteund.
 4. De provincie zet in op het versterken van de economische structuur en op innovatie. Met de in de Kennisalliantie verenigde partijen wordt gewerkt aan het verspreiden en toepassen van kennis in nieuwe producten en diensten.
 5. De provincie stimuleert concrete afspraken tussen werkgevers en scholen voor voorbereidend en middelbaar beroepsonderwijs over het aanbieden van stageplaatsen en de instroom van jongeren in de bedrijven. Datzelfde geldt voor maatschappelijke stages voor scholieren en jongeren zonder werk. Daarbij sluit zij aan op de bestaande leerwerk loketten en andere bestaande initiatieven.
 6. De MKB-loketten in het beroepsonderwijs blijven gehandhaafd. Zij helpen bedrijven bij vernieuwing en wijzen studenten de weg naar de bedrijven.
 7. Bevordering van maatschappelijk ondernemerschap en werkgelegenheid blijft een speerpunt van beleid. Ondernemerschap kan het best zo vroeg mogelijk worden ontwikkeld. In overleg met de Stichting Jong Ondernemen wordt het aantal studentbedrijven in het beroepsonderwijs uitgebreid. Het CDA wil ondersteuning aan starters en nieuwe MKB-bedrijven organiseren in samenspraak met oud-ondernemers die al bewezen hebben dat ze het kunnen (Ondernemersklankbord). Ook de vele starters/ondernemers met een allochtone achtergrond kunnen hierop een beroep doen.
 8. De provincie stimuleert het financieren en realiseren van kansrijke economische projecten via publiek-private samenwerking. Ook in de komende vier jaar zal, in samenwerking met een groot aantal betrokkenen, alles op alles gezet moeten worden om de Greenports en de Mainport Rotterdam als wereldhaven sterk te houden. De luchthaven Rotterdam Airport maakt onderdeel uit van deze Mainport.

9. De provincie wil samen met bedrijven en gemeenten de herstructurering van verouderde bedrijventerreinen realiseren. Ontsluiting via snelle breedbandinfrastructuur is gewenst.
10. De economische, ruimtelijke en sociale problematiek van de grote en middelgrote steden behoeft meer aandacht. Uiteraard is het de taak van de gemeenten deze problemen ter hand te nemen. Echter, bovenlokale problemen en vraagstukken zijn niet altijd in onderlinge samenwerking op te lossen. De provincie heeft bij de aanpak van deze problematiek een regisserende taak. De onderlinge bevoegdheden van de bestuurslagen moeten daarbij duidelijk zijn.
11. Het CDA is van oordeel dat de regionale luchthaven Rotterdam Airport een belangrijke bijdrage levert aan de economische ontwikkeling van Zuid-Holland in het algemeen en van de regio Rotterdam Rijnmond in het bijzonder. Het CDA vindt dat de verdere ontwikkeling van Rotterdam Airport moet plaatsvinden binnen de afspraken die zijn gemaakt in het Ruimtelijk Plan Rotterdam Rijnmond 2020.

5 **Duurzaamheid en dynamiek**

foto: provincie Zuid-Holland

Groen, water en milieu

De afwisseling in het landschap maakt van Zuid-Holland een prachtige provincie om te werken, wonen en recreëren. Dat willen we graag zo houden en zo mogelijk verder ontwikkelen. Die keus voor duurzaamheid en dynamiek in de groene ruimte komt voort uit de verantwoordelijkheid die het CDA voelt voor de schepping. Wij willen dat Zuid-Holland in de toekomst leefbaar blijft: voor onze kinderen, onze kleinkinderen en volgende generaties.

De toekomst van een rijk geschakeerd gebied als Zuid-Holland, waar natuur en bedrijvigheid elkaar voortdurend afwisselen, vraagt om forse aandacht van de politiek. Ontwikkelingen op allerlei gebied vormen pittige uitdagingen. Zo dreigt het Europese landbouwbeleid flinke gevolgen te hebben voor het landschap en zijn de gevolgen van bepaalde keuzes voor de kwaliteit van natuur en milieu niet altijd goed te overzien.

Het goede nieuws is dat de provincie vanaf januari 2007 over nieuwe middelen beschikt om daar positieve maatregelen tegenover te stellen. Dan wordt het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG), een bundeling van vele kleinere subsidieregelingen, van het Rijk naar de provincies overgeheveld. Dit geeft de provincie meer ruimte om flexibel en over meerdere jaren knelpunten in het landelijk gebied aan te pakken.

5.1 Zorg voor natuur en landschap

In het cultuurlandschap van Zuid-Holland verdient de natuur veel aandacht. Haar belangen stellen grenzen aan de mogelijkheden van onder andere recreatie en landbouw. Tegelijkertijd is het net zo belangrijk dat mensen in hun vrije tijd de natuur in kunnen trekken of het water op kunnen gaan, en dat de boeren met hun bedrijven de dorpen leefbaar en het cultureel erfgoed in stand houden. Bovendien onderhouden die laatste het landschap en houden het open. Het landelijk gebied is tot slot een belangrijke motor voor het investeringsklimaat in Zuid-Holland.

Maatregelen om de natuur te beschermen, hebben in een drukke provincie als Zuid-Holland dus al snel consequenties voor activiteiten die in hetzelfde landschap ruimte nodig hebben. De kaders hiervoor zijn gezamenlijk vastgelegd in Europese regels. Het CDA vindt dat regels een breed draagvlak moeten hebben, maar tegelijkertijd op een constructieve manier moeten worden toegepast, zodat nadelige gevolgen van natuurbeschermingsmaatregelen voor bijvoorbeeld landbouw of recreatie zoveel mogelijk beperkt blijven.

Actiepunten:

1. Het CDA wil de actieve ontwikkeling van het landschap bevorderen, gebiedsgericht en met alle betrokkenen en daarmee verrommeling tegengaan. De mogelijkheden die het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) de provincie biedt om als regisseur op te treden, moeten met beide handen aangegrepen worden.
2. Het CDA zet in op het realiseren van natuurontwikkeling conform de geldende doelstellingen. Daarbij is voldoende ruimte is, ook financieel, voor agrarisch natuurbeheer.
3. Met de invoering van het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) krijgt de provincie meer beleidsvrijheid om te werken aan de realisatie van de ecologische hoofdstructuur. Het streven in 2018 om 10.000 hectare natuur te realiseren binnen de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur blijft bestaan. Alleen in uiterste noodzaak wordt hoogwaardige landbouwgrond opgekocht. Het CDA wil biodiversiteit zien als een graadmeter voor natuurbeheer voor zover het biologische evenwicht behouden blijft.
4. Het Groene Hart heeft een belangrijke recreatieve functie voor de dorpen en de steden. Het Uitvoeringsprogramma Groene Hart moet krachtig worden doorgezet. De benodigde middelen dienen beschikbaar te komen. De agrarische sector moet een grote betrokkenheid krijgen bij het beheer van het landschap en daarvoor ook naar behoren en duurzaam beloond worden. Als het even kan blijven de koeien in het seizoen in de weide. De dialoog tussen de agrarische sector en de samenleving

wordt blijvend gestimuleerd om de betrokkenheid bij kwaliteit voor wonen en werken in dit gebied te bevorderen.

5. Het CDA wil een gezond leefgebied genereren waar het aantrekkelijk wonen, werken en recreëren is. In de Zuidvleugel willen wij de komende vier jaar meer dan 3.000 hectare recreatiegebied aankopen en inrichten, bijvoorbeeld in de Zuidplaspolder of de Krimpenerwaard. De A4 Midden-Delfland moet landschappelijk goed worden ingepast in het groene gebied tussen stad en glas. Dit geldt ook voor de Rijnlandroute. De Zuidplas-gemeenten moeten door het rijk financieel in staat worden gesteld om de door de rijksoverheid opgelegde ontwikkeling van de Zuidplaspolder mogelijk te maken.
6. Het CDA wil het open en historische karakter van Wijk en Wouden behouden.

5.2 Water

In onze deltaprovincie is water een onderwerp van grote betekenis. Daarbij gaat het niet alleen om waterkwaliteit of hoe we omgaan met overschotten en tekorten. Water geeft ook interessante mogelijkheden om de leefomgeving te verbeteren. Het is belangrijk dat we ons meer bewust worden van het belang van water in al zijn facetten.

Voortdurende aandacht voor de risico's die al dat water om ons heen met zich meebrengt is van levensbelang. De stijging van de zeespiegel en de hogere golfslag vragen belangrijke inspanningen om de kust verder te versterken. Naast het uitmalen van water naar rivier of zee, is er ruimte nodig om water (tijdelijk) te bergen en vast te houden. Een besluit over het grondwater vraagt om een bredere afweging dan ooit, en is altijd afhankelijk van hoe we met het grondwater omgaan. Verzilting is, vooral op de Zuid-Hollandse eilanden, een bedreiging van het drinkwater voor mens en dier, maar ook voor de gewassen.

Het water biedt ook kansen. Daarom wil het CDA dat er voldoende aandacht komt voor 'Blauw':

duurzaam waterbeheer, waterberging, recreatievaart en natuur. Ook de zogenaamde blauwe diensten, inspanningen die grondeigenaren en grondgebruikers kunnen leveren ten behoeve van het waterbeheer, krijgen de aandacht van de provincie. De watergebieden die de provincie heeft aangewezen, de zogenoemde 'Waterparels', moeten een bijzondere status krijgen, zodat de verdroging, vermesting en verzuring waaronder natuurgebieden zo te lijden hebben, wordt beperkt. Dit leidt tot een Groene Hart dat mooi groen blijft met een flinke schakering blauw.

Actiepunten:

1. Het CDA wil onverkort verbetering van de zwakke schakels in de kustverdediging. Het CDA pleit voor het verbeteren van de vier prioritaire zwakke schakels in de kust bij Noordwijk, Scheveningen, de Delflandse Kust en het Flauwe Werk. Ook de kust bij Katwijk en die van Voorne zijn zwakke schakels en moeten op korte termijn aangepakt worden. Oude veiligheidsnormen moeten worden herzien vanwege de grote risico's van een dijkdoorbraak voor mensenlevens en de hoge kosten voor herstel. Het CDA hecht aan het belang van de waterschappen die een belangrijke rol hebben te vervullen op het gebied van het waterbeheer.
2. Door de droogte in de recente zomers zijn problemen met veendijken aan het licht gebracht. Alle boezemkades moeten door de Waterschappen op sterkte worden getoetst en waar nodig versterkt.
3. De muskusrattenbestrijding wordt onverminderd voortgezet.
4. Het CDA wil een weloverwogen gebiedsgerichte afstemming van functie en grondwaterpeil.
5. Het CDA kiest voor voldoende ruimte voor water in de provincie Zuid-Holland.
6. Rivierdijken dienen blijvend adequate bescherming te bieden.

5.3 Recreatie en toerisme

Wonen en werken in Zuid-Holland is prettig als je er in je vrije tijd op uit kunt trekken. Gelukkig zijn er tussen steden nog altijd zoveel groene recreatiegebieden dat Zuid-Hollanders niet ver van huis hoeven om rust en ruimte te vinden. Het CDA wil dat vooral zo houden en verder versterken. Het programma voor 5.000 hectare Recreatie om de Stad biedt een belangrijke kwaliteitsimpuls voor het stedelijke gebied. Het biedt direct uitzicht op de ontwikkeling van een gezonde, groene en veilige provincie.

Naast beleid voor natuur en openbaar groen is er beleid nodig voor boeren die kiezen voor verbreding of recreatieve, dan wel groene diensten. Daarnaast blijft er ruimte voor bestendig boeren. Ook de bestaande veehouderijbedrijven hebben immers een grote betekenis voor het open houden van ons gebied.

Veel mensen genieten van recreatiemogelijkheden op en rondom het water. Het CDA wil daarom de recreatieve functie van water benadrukken. Dat geldt voor de binnenwateren, het Zuid-Hollandse plassengebied, en ook voor de badplaatsen aan zee en in de Deltawateren. Economisch winnen zij daardoor aan betekenis.

De provincie blijft (financieel) participeren in de recreatieschappen.

Actiepunten:

1. Intensieve vormen van recreatie dienen in en rondom stedelijke gebieden te worden geconcentreerd, waaronder 'leisure-voorzieningen'.
2. Groene buffers tussen de steden worden versterkt. We willen aantrekkelijke verbindingen voor fietsers, wandelaars, skaters en verkeer over water. Het CDA wil een onderzoek naar een sluis bij Katwijk.
3. Het CDA pleit voor flankerend beleid voor boeren die kiezen voor verbreding van hun activiteiten en voor ruimte voor rendabele veehouderij en akkerbouw.
4. Water krijgt nadrukkelijker een belangrijke recreatieve functie. De zwemwaterkwaliteit

moet aan de nieuwe EU normen voldoen.

5. Het CDA zet zich in voor vermindering van regelgeving en versoepeling van Europese richtlijnen bij het aanbieden van recreatieve diensten door agrariërs.

5.4 Akker- en tuinbouw, melkveehouderij en zeevisserij

De melkveehouderij, akker- en tuinbouw blijven in Zuid-Holland van grote betekenis. De sector is gewend aan allerlei beperkingen maar verdient ruimte voor ondernemerschap. Het CDA wil het agrarisch ondernemerschap bevorderen, zodat mensen in en rondom de sector aan de slag kunnen blijven. Op de lange termijn is dat van belang voor de gehele provincie. Het CDA is een groot voorstander van het aanwijzen van gebieden die bij uitstek geschikt zijn voor de economische motor van primaire landbouw, boomteelt, bollen- teelt en glastuinbouw. Van de sector verwachten wij dat zij ondernemerschap toont en meewerkt aan kavelruil, gebiedsinrichting en schaalvergroting.

Steeds meer boeren stoppen met hun bedrijf. Toch wil het CDA ruimte blijven bieden voor de primaire landbouw. Evenzo is er ruimte voor 'ondernemende' recreatie om de economische basis van een gebied te verbreden. De combinatie met natuurbeheer in gebieden die minder goede uitgangspunten hebben voor concurrerende primaire landbouw, biedt zeker mogelijkheden. Het CDA-Manifest 'Bestendig Boeren' biedt een goede basis voor beleid.

Het 'offensief van Teylingen' is van wezenlijk belang voor het in stand houden van het geheel van bollenteelt, bollenhandel, transport en recreatie, samen wel het 'bollencomplex' genoemd. De identiteit van de Duin- en Bollenstreek, het streek-eigene, is daar onlosmakelijk mee verbonden.

Het Zuid-Hollandse glastuinbouwgebied moet toonaangevend blijven in de wereld, ook op het gebied van innovatie en de schoonste manieren van werken. Voortgaande herstructurering en

innovatie zijn van levensbelang. Daardoor kan de milieubelasting afnemen en een flinke energiebesparing worden bereikt. De tuinbouw dient daarvoor ook de ruimte te hebben. Versterking daarvan aan de hand van een totaalkader voor het beleid en uitbreidingsmogelijkheden is zonder meer noodzakelijk.

De visserijsector wordt geconfronteerd met hoge kosten, maar blijft een belangrijke bedrijfstak voor Zuid-Holland. De infrastructuur van de bedrijfstak moet daarom in stand blijven. We moeten vissers de tijd gunnen voor de ontwikkeling van duurzamer vangstechnieken, het heroverwegen van de inrichting van een zeereservaat voor de kust van Voorne-Putten en Goeree-Overflakkee en het op diepte houden van de aanvoerroute naar de Stellendamse haven. Verdere samenwerking tussen de visserijcentra geeft deze sector meer mogelijkheden om kosten te besparen en verdere groei te stimuleren.

Actiepunten:

1. Het CDA kiest voor hoogwaardige primaire land- en tuinbouw, Agribusiness, ondernemerschap en innovatie.
2. Het CDA stimuleert verantwoord en maatschappelijk ondernemerschap. Het CDA wil een actieve bijdrage in de promotie en instandhouding van (boeren)bedrijven die zich toeleggen op de ambachtelijke productie, verwerking en verkoop van traditionele streekproducten.
3. Het CDA gaat de komende periode na hoe de landbouw in gebieden met een nadelige concurrentiepositie kan worden ondersteund (naast de bestaande Europese regelingen).
4. Het CDA pleit voor een evenwichtig faunabeleid, waarbij aan de agrariër een schadecompensatie wordt gegeven. Dit vooral voor gebieden met beperkte mogelijkheden voor concurrerende landbouw.
5. Het CDA staat voor sterke Greenports in de Bollenstreek, Boskoop en de Glas-as. Versterking daarvan aan de hand van een totaalkader voor het beleid en uitbreidingsmogelijkheden is zonder meer noodzakelijk.
6. Het CDA zet in op het behoud van het streek-

eigene van de Duin- en Bollenstreek en ondersteunt daarom de uitgangspunten zoals opgenomen in het 'offensief van Teylingen'.

7. Voor een vitale glastuinbouw moet minimaal de saldo-nulbenadering worden waargemaakt. Het CDA staat voor de afgesproken 5.800 hectare teeltareaal voor de tuinbouw in Zuid-Holland. Wij ondersteunen de herstructurering in de verouderde glastuinbouw en maken de locatie in de Zuidplaspolder in rap tempo beschikbaar. Dit alles in samenwerking met overheden, bedrijfsleven, onderwijs en door middel van onderzoek en voorlichting.
8. Het Zuid-Hollandse glastuinbouwgebied moet toonaangevend blijven in de wereld, ook op het gebied van innovatie, energie-efficiency en de schoonste manieren van werken.
9. Er moet ruimte blijven voor de zeevisserijsector.

5.5 Duurzame leefomgeving

Innoverende ontwikkelingen in het omgaan met onze natuurlijke omgeving gaan ongekend snel. De glastuinbouw loopt voorop met het gebruik van warmtekrachtkoppeling, waarbij zowel de warmte van koelwater, de opgewekte elektriciteit als de koolstofdioxide worden gebruikt. Verder gaat het om windenergie, koude- en warmte-opslag in de bodem, de verwerking van koolzaad en granen, en om het inzetten van reststoffen als stro als brandstof voor biogasinstallaties. De provincie heeft een belangrijke verantwoordelijkheid bij het handhaven en bevorderen van een gezond leefmilieu. Zij moet hierin het goede voorbeeld geven.

Actiepunten:

1. Het CDA stimuleert duurzaamheid en het verantwoord omgaan met natuurlijke hulpbronnen. Voor het CDA betekent duurzaamheid ook een duurzaam provinciaal inkoopbeleid. Binnen 5 jaar zal 50% van de provinciale inkopen milieuvriendelijk zijn.
2. Het beleid ten aanzien van het lozen van brijn (restanten van opgepompt grondwater) met verhoogde concentraties bodemeigen stoffen

staat ter discussie. Deze situatie moet goed in kaart worden gebracht. Het klinkt heel flink om zonder meer een verbod uit te vaardigen, maar het is beter een traject te ontwikkelen waarbij samen met onder andere de glastuinbouwsector aan oplossingen kan worden gewerkt. Successen uit het verleden bewijzen dat.

3. Het aantal boringen in de diepe ondergrond die ten koste van de kwaliteit van het grondwater kunnen gaan moet beperkt zijn.
4. Voor veilig transport van gevaarlijke stoffen moet het huidige basistransportnet, zolang er geen veiliger alternatieven zijn, worden behouden om de risico's voor de burger systematisch te kunnen beperken.
5. Het CDA wil dat de provincie de verantwoordelijkheid neemt voor preventie op het gebied van veiligheid door de bestaande regelgeving rond rampenplannen streng te controleren op uitvoering.
6. Handhaving vindt geïntegreerd plaats. Dat wil zeggen dat in één controle alle bepalingen ter bescherming van het milieu worden meegenomen.
7. De overheid dringt luchtverontreiniging en CO₂-uitstoot terug door aan schoon en zuinig Openbaar Vervoer de voorkeur te geven bij de concessieverlening.
8. Het CDA wil een innovatiefonds voor milieu- en duurzaamheidvraagstukken.

6 *leder zijn taak, samen voor Zuid-Holland*

Visie op de provincie

Slagkracht en doorzettingsmacht: dat is wat overheden op alle niveaus nodig hebben om hun aandeel te kunnen leveren in onze gemeenschappelijke toekomst.

Daarom kiest het CDA voor:

- de drie bestaande bestuurslagen: gemeente, waaronder verlengd lokaal bestuur, provincie en rijksoverheid, en geen extra lagen
- heldere bevoegdheden voor de bestuurslaag die aan zet is;
- één verantwoordelijke overheid per taak met voldoende bevoegdheden en middelen.

Het is de opdracht van de overheid om samen met de burger en maatschappelijke organisaties te zorgen voor transparantie en betrouwbaarheid in de uitvoering van taken. Het CDA kiest voor lokaal wat lokaal kan. Voor taken die thuishoren bij de gemeenten, krijgen zij ook de bevoegdheden en de middelen - rijk en provincie treden dan terug. Opgaven die vragen om een krachtig middenbestuur komen voor rekening van de provincie: een goede bereikbaarheid bijvoorbeeld, ruimte voor wonen en recreatie en kansen voor werkgelegenheid. Het CDA gaat daarin voor daadkracht. Wij doen liever vijf zaken goed, dan tien zaken half!

Maar er zijn ook zaken die de provincie op haar beurt moet overlaten aan de rijksoverheid. Het gaat om zaken binnen de Randstad die absolute prioriteit hebben, zoals een 'Bereikbaarheids-offensief' of een aanval op de 'uitval' (jongeren die uitvallen op school en/of geen stageplaatsen hebben). Voor kwesties van die omvang is een Randstadprovincie geen oplossing. Wij spreken het Rijk er op aan dat zij samen met de provincie

krachtadig knopen doorhakt en plannen ook echt tot uitvoering brengt.

Het CDA heeft zich in Zuid-Holland sterk ingespannen voor het verminderen van regels. Daar gaan we mee door. Ons uitgangspunt is vertrouwen: in burgers, ondernemers en maatschappelijke instellingen. Pas wanneer bij controle blijkt dat iemand een regel heeft overtreden, treedt de overheid op.

Samen met diezelfde burgers, ondernemers en maatschappelijke instellingen, maar ook met gemeenten, waterschappen, andere Randstadprovincies en de rijksoverheid willen we de Randstad weer terugbrengen in de 'top 5' van de economisch sterkste regio's van Europa. Dát is onze ambitie.

Actiepunten:

1. De integrerende en harmoniserende rol van provincies wordt versterkt door een heldere afbakening van bevoegdheden tussen de bestuurslagen. De provincie moet minder taken vervullen, maar voor de kerntaken die zij heeft meer middelen en bevoegdheden krijgen.
2. Uitgangspunt voor het provinciale CDA-beleid is: "We doen lokaal wat lokaal kan, provinciaal wat provinciaal moet".
3. Het CDA wil resultaat in uitvoering van taken centraal stellen: beter vijf zaken goed, dan tien zaken half.
4. Het CDA pleit voor een betrouwbare, integere en transparante overheid. Het CDA wil hierbij een extra inzet plegen om de burgers te informeren over de rol en betekenis van de provincie.
5. Het CDA is voor een vermindering en vereenvoudiging van de regelgeving op het terrein van ruimte en milieu.

7 *Maatwerk in gemeenten*

Bestuur

In Zuid-Holland woont bijna 1/5e deel van de Nederlandse bevolking. Twee van de vier grootste steden van Nederland heeft onze provincie binnen haar grenzen, en tegelijk relatief veel kleine en middelgrote gemeenten. Dat maakt Zuid-Holland bruisend en afwisselend, maar er zitten ook nadelen aan. Er is veel bestuurlijk overleg nodig - de zogenaamde 'bestuurlijke' drukte - en dat ervaren burgers, bedrijven en de overheden zelf als een groot probleem.

De burger verlangt een gemeentebestuur dat slagvaardig is, zijn dienstverlening goed op orde heeft en de wettelijke taken naar behoren vervult; een bestuur dat een visie heeft op de toekomst en democratisch draagvlak. Bestuurskrachtmetingen helpen om scherp te blijven en de eigen prestaties te meten met andere gemeenten. Er kan dan gericht gewerkt worden aan verbetering van de bestuurskwaliteit. Soms moet er dan gezocht worden naar samenwerking met omliggende gemeenten. Soms leidt het tot gemeentelijke herindelingen.

Voor het CDA staat voorop dat het lokale bestuur dicht bij mensen staat, herkenbaar en toegankelijk is. Niet alle gemeenten hoeven hetzelfde te zijn: wij willen ruimte houden voor kleinere gemeenten naast grote steden, elk met hun eigen charme. De enorme verscheidenheid van steden en dorpen vraagt wel om maatwerk.

Gemeenten zijn er allereerst zelf verantwoordelijk voor dat ze scherp blijven op het eigen functioneren en van onderop voorstellen voor verbetering ontwikkelen. De provincie kan dit proces desgewenst met onder andere bestuurskrachtmetingen ondersteunen.

Actiepunten:

1. Toezicht op gemeenten wordt terughoudend uitgeoefend; toezicht mag niet betekenen dat de provincie het gemeentelijke beleid mee wil bepalen.
2. De provincie wil gemeenten faciliteren om een eigen visie voor de bestuurlijke toekomst te bepalen. Daar waar zich knelpunten voordoen, geldt primair de eigen verantwoordelijkheid van de gemeenten om oplossingen aan te dragen.

8 *Een sluitende begroting*

Financiën

De begroting van de provincie Zuid-Holland bedraagt ongeveer 650 miljoen euro. Met dit bedrag moet de provincie veel doen. Vergeleken met andere provincies is de financiële positie van Zuid-Holland niet sterk. Zuid-Holland beschikt niet, zoals veel andere provincies, over aandelen in nutsbedrijven en dus ook niet over de winst daaruit.

Het verhogen van de provinciale belastingen om het budget te vergroten, is voor het CDA niet de oplossing. Daar zijn we zeer terughoudend in. Daarom zal de komende jaren een sluitende begroting gevonden moeten worden door de beschikbare financiële middelen zorgvuldig in te zetten.

Actiepunten:

1. De provinciale 'opcenten' op de Motorrijtuigenbelasting zijn primair bestemd voor investeringen in wegen, openbaar vervoer en andere mobiliteitsbevorderende voorzieningen.
2. Verlaging van rijksbijdragen aan de provincie wordt niet afgewenteld op burgers door verhoging van de opcenten.
3. Zowel de begroting als de jaarrekening moeten echt duidelijk maken welke maatschappelijke doelstellingen de provincie nastreeft en realiseert.
4. Het CDA wil binnen de begroting steeds vol doende middelen reserveren voor investeringen en voorzieningen. Bij de aanleg en de realisatie van duurzame gebruiksmiddelen moet steeds rekening gehouden worden met de gevolgen voor de onderhoudsbudgetten. Algemene reserves worden zoveel mogelijk omgezet in programmatische bestemmingsreserves.
5. De provinciale 'opcenten' vormen het eigen belastinggebied voor de provincie. Wanneer de kilometerheffing wordt ingevoerd en daarmee de provinciale opcenten zouden verdwijnen, moeten hiervoor vervangende provinciale inkomsten in de plaats komen.
6. De omvang van het provinciaal apparaat dient steeds in overeenstemming met de bevoegdheden en taken voor het provinciaal bestuur te zijn.

De programcommissie voor het programma CDA Zuid-Holland 2007-2011 bestaat uit:

*Jos Huizinga
Peter Pennekamp
Jaap van der Veen
Fokke Veenema
Reinier van Woerden
Richard van Zwol*

*Fotografie: Dammis de Geus, Dirk Hol,
Marcel Bekken, Roel Dijkstra,
Provincie Zuid-Holland, Outside-in*

*Ontwerp: Outside-in marketing & communicatie
Drukwerk: DeltaHage
Realisatie: Harald van Antwerpen*

U kunt dit verkiezingsprogramma ook downloaden op de sites
www.asjevandijk.nl
www.cdazh.nl

Den Haag, 16 januari 2007

Zuid-Holland

CDA

“Asje om Zuid-Holland geeft!”